

אזורים: יש לדרוש מסוריה... או קוראים: „סוריה החלימה...“ או מסיחים: „סוריה אשמה...“ אבל —

סוריה-מה זה?

ולם כבר יודעים, שהמישטר בסוריה אינו מגובש. שהממשלה מופצלת ובלתי יציבה. אבל כולם מניחים, לעומת זאת, ש"העם הסורי מגובש. הם חושבים על סוריה כמו על כל המדינות הנורמליות. וזוהי הנחה מוטעית לחלוטין. שכן סוריה קיימת כחיה אחת רק על גבי המפות. במציאות מתרועעים בתוך גבולותיה עשרות כתות, דתות, לאומים, מעמדות ושכטים. ה"ר"וצצות זו, המגיעה לעתים לידי התנגשויות, היא העושה את סוריה למדינה השונה מן המדינות הנורמליות. כאשר מדברים בעולם — ובישראל — על נסיון ההפיכה האחרון, למשל, מנתחים את מניעיו במונחים כמו: "סלים חאטום ועמיתו רצו להפיל את המישטר השמאלני של סלאח ג'ידי והקומוניסטים". אבל בתוך סוריה עצמה — בשוקים כמו בחוגים הגבוהים ביותר — השתמשו במר נחים אחרים לגמרי. משהו כמו: "חאטום והדרוים שלו החליטו שנאמס להם השלטון של סלאח ג'ידי והעלאוים שהוא ממנה למל מעדות-המפתח".

קבוצת פועלים, בעת נסיון ההפיכה האחרון, כאשר נידמה היה לכת השלטת שקיימת שקיבלה נשק מ" סכנה ממשית לשלטונה. כעבור יומיים בלבד נלקח הנשק מידי ה" מישטרות, מתוך חשש כי יופנה נגד הממשלה עצמה, או חלק ממנה.

מישטר אדום בדמשק

הכשפים של "בן עזרת-הבית" הזה. וזאת למרות שהגנרל ג'ידי הוא בן ל" למשפחת-נכבדים. אלא שכל אחד יודע, כי בגלל עוניו, היה אזור העלאוים במשך דו" רות מאגר עזרות-הבית והפועלים השחורים, שממנו שאבו סוריה והמדינות השכנות את חוסבי-העצים שלהן.

פלוגה מול כורזים חולייה להניח מוקש ב" שטח ישראלי — האם הוא עושה זאת רק מתוך מניעים אנטי-ישראליים? או שמא מ" פני שהוא קאתולי, החושש שהעלייה-ברגה חסומה בפניו? או אולי מפני שהוא מקוה להסתככות גדולה, שתצור את המישטר השמאלני ותחזיר את סוריה להשפעת ה" מערב, שאת תרבותו הוא ספג בבית-הספר היסודי של ימי המנדט הצרפתי?

תים את הצירקסים ללחום בהם. כאשר נרגעו הרוחות, עודדו את הדרוים להתייחס ל"ח" דות הבטחון, העניקו לג'יבל דרוו יחס מיוחד, תוך קשירת קשרי-תרבות הדוקים.

השפעת המזחמה

מדינה הסורית העצמאית ניתנה תודמנות קצרה מאד להתגבר על מור" שה פלגנית זו. לפני שיכול היה להתגבש שלטון מרכזי מאחד, פרצה מלחמת 1948. מלחמה זו זיעזעה את סוריה יותר מכל מדינה שכנה אחרת. הכשלוך הערבי מוטט לגמרי את המישטר הפיאודלי ששלט ב" דמשק. הקצינים שחזרו מן החזית תפסו את השלטון. אילו היתה האומה הסורית אחידה, ייתכן שהיתה הפיכה זו יוצרת מישטר יציב כמו במצרים. אבל ברגע שחולש המישטר הפרלמנטרי שהתיימר לייצג את כל סוריה, ובמקומו עלתה לשלטון קבוצת קטנה של קצינים, החל מרוץ בקרב הקבוצות האחרות. ההפיכות הראשונה, מ 1949 עד 1961 — בוצעו כמעט כולן בידי קצינים בני המעמ" דות הבינוניים. מעמדות אלה הינם, ברובם, סונים. נקודת-המיפנה באה בהפיכה של קצ" ני הבעת, במאוס 1963. היתה זו הפיכה מעמדית מובהקת, ואחד הצעדים הראשונים של השליטים החדשים היה להדיח 800 קצינים של הצבא הסורי, שהשתתפו ב" הפיכות "הימנית" השנואת.

כל עיר — מדינה

יש עוד מדינות בעולם, שבתוכן מתרו" צעים מיעוטים. אבל מדינות אלה הצ" ליהן, תוך תקופה פחות או יותר ארוכה, להסדיר איכשהו את היחסים בין הקבוצות. אלא שלסוריה לא ניתנה תקופה כזו של גיבוש וארגוע. היא ירשה את הבעיות האלה לפני זמן קצר מאד. שכן עד 1946 לא היתה מדינה עצמאית. שלטו בה הצרפתים — והיסוד שעליו היה בנוי שלטונם היה להעמיק ולהרבות את המחלוקות בתוך סוריה. הם פיתחו את שיטת הפרד ומשול לאמנות עלילת.

כאשר ירשו את סוריה מהאימפריה ה" עותמנית, אחרי מלחמת העולם הראשונה, היה עדיין טרי הוחרון, שתחת שם זה נכללו אזורים נרחבים מאד: השטח שהיום נקרא סוריה, בתוספת לבנון, ארץ-ישראל ועבר-הירדן. הצרפתים ירשו את החלק ה" צפוני של השטח — ומיהרו לחלקו לחלקיקים.

אין אחראי

ב עובדות כאלה יכולות להתפרסם באחד מגדולי העיתונים בעולם, משמע שאין איש בסוריה מסוגל להסתיר את אמיתותן — ואת חשיבותן בניהול המדינה. עובדות אלה — בתוספת לעובדות פולי" טיות "נורמליות" — קובעות את היחסים בין מפקד גדוד למפקד חטיבה בצבא, בין זרמים פוליטיים ומדינות זרות. התוצאה: אין איש יכול לדעת מה יעשה רעהו בעוד רגע. שכן לא קנייהמדיה הנור" מאליהם הם הקובעים.

זהו, בלי ספק, שלב-מעבר. אבל הוא עלול להיות ממושך-למדי, וקשה לדעת מה יפצח בסוף; ההגיון הפוליטי-המעמדי, או הפלגנות הכיתתית.

בינתיים — זוה מעניין את ישראל במי" חד — אין בסוריה גורם אחראי למעשיהם של האזרחים, או אפילו גורם השולט על כל יחידות הצבא.

מה מריץ את הסורי?

דרוים והעלאוים הם שתי כתות, שהתבדלו מן הזרם העיקרי של האיס" לאם, הוא זרם הסונים. שתי הכתות מהות מיעוטים קטנים בתוך העולם המוסלמי ו" הערבי. אבל בסוריה הם מיעוטים חשובים — מפני שסוריה מורכבת מאוסף של מיעוטים. אוכלוסייתה מתקרבת עתה לחמישה מיל" יון איש, מהם 52% הם סונים. יתרם מתחל" קים בין שיעים, דרוזים, עלאוים, ישמע" אלים, מארוניטים, פרוטסטנטים, שלוש כתות של נוצרים אורתודוכסים, ושש כתות של נוצרים קאתוליים. היהודים, שפעם היו נז" עוט כלשהו, כמעט ונעלמו.

זה רק סוג אחד של חלוקה. קיימת חלוקה אחרת, לפי מוצא לאומי: ערבים, תורכים, כורדים, אשורים, ארמנים, צירקסים, הדוב" רים עד היום בלשונותיהם השונות.

חלוקה אחרת היא לפי מקום-המושב: בני הערים הגדולות כנגד האיכרים, נודי המדבר כנגד העירוניים. וגם הערים חלוקות ביניהן: דמשק הדרומית, כנגד חלב שבצפון. על כל החלוקות האלה, קיימת החלוקה הפוליטית-מעמדית. לדוגמה: עד 1958 שלטו 2.5% מבעלי הקרקעות על 45% של אדמות הבעל ו" 35% מאדמות השלחין.

כאשר מורכבים כל הניגודים האלה, זה על גבי זה, קשה לדעת מה דוחף סורי מסויים לעשות צעד זה או אחר. אם איכר מורד מלאטקה הרג בעל-אחוזה — האם עשה זאת רק ממניעים מעמדיים? או שמא גם מפני שהוא עלאווי והעשיר סוני, מצא" צאי הערצים התורכים? ואם שולח מפקד

שני קושרים
סטאל א"י
עסלי וסלים
חאטום בירדן, לאחר כשלוך נסיון ההפיכה.